22/06/2021

Η Πεντηκοστή, το Άγιο Πνεύμα και η άσβεστη φλόγα της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης

/ Γνώμες

Ευλογητός ει, Χριστέ ο Θεός ημών, ο πανσόφους τους αλιείς αναδείξας, καταπέμψας αυτοίς το Πνεύμα το άγιον, και δι' αυτών την οικουμένην σαγηνεύσας, Φιλάνθρωπε, δόξα σοι.

Του Ευάγγελου Σωτηρόπουλου, Άρχοντα Οστιάριου του Οικουμενικού Πατριαρχείου

Την επομένη της Κυριακής της Πεντηκοστής, η Εκκλησία μας εορτάζει την Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος. Πανηγυρίζουμε το σωτήριο γεγονός της καθόδου του Αγίου Πνεύματος στους Αποστόλους και τους άλλους μαθητές του Κυρίου που είχαν συναχθεί σε προσευχή και ικεσία στο "υπερώο", όπως περιγράφεται από τον Ευαγγελιστή Λουκά στο Βιβλίο των Πράξεων.

Το σημαντικό αυτό γεγονός για την ανθρώπινη ιστορία που συνέβη πριν από δύο χιλιάδες χρόνια, σηματοδοτεί την ίδρυση της Εκκλησίας και αντηχεί από την Ιερουσαλήμ σε όλα τα μέρη του πλανήτη σήμερα. Όλοι οι καλοπροαίρετοι

άνθρωποι επιθυμούν να γίνουν ακόλουθοι του Ιησού Χριστού και λαχταρούν να γίνουν “μέτοχοι της Θείας Φύσεως” (Β΄ Επιστολή Πέτρου, 1:4).

Η Κυριακή της Πεντηκοστής και η Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος είναι στενά συνδεδεμένες με τα σύγχρονα ιστορικά γεγονότα στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Προ πέντε ετών, η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος άρχισε με μία Συνοδική Θεία Λειτουργία την Κυριακή της Πεντηκοστής στον καθεδρικό Ναό του Αγίου Μηνά στο Ηράκλειο Κρήτης.

Προ πεντηκονταετίας, κατά τον εορτασμό της πανηγύρεως της **Μονής της Αγίας Τριάδος** – όπου ήταν ενσωματωμένη η θεολογική Σχολή της Χάλκης – οι τουρκικές αρχές σχεδίαζαν μυστικά το κλείσιμο της Σχολής. Ενώ επέβαλαν το κλείσιμό της, το πνεύμα και η φλόγα της Χάλκης ακόμη διαπνέει και το φως της ακτινοβολεί με λαμπρότητα σε όλο τον κόσμο.

Μισό αιώνα μετά το κλείσιμο της Χάλκης όπως ενθυμούμαστε και προσευχόμαστε για την επαναλειτουργία της, ας αναβιώσουμε το πνεύμα και το ήθος της Θεολογικής Σχολής μέσω των ζωηρών αναμνήσεων και ειλικρινών παρατηρήσεων δύο εκ των αποφοίτων της: **του Κωνσταντίνου Δεληκωνσταντή και του Χρήστου Πλένγκα.**

Και οι δύο αυτοί διακεκριμένοι απόφοιτοι –σήμερα Άρχοντες του Οικουμενικού Πατριαρχείου – σπούδασαν επτά έτη (τρία στο Λύκειο και τέσσερα στο πανεπιστήμιο) συμμετέχοντας στο λατρευτικό πρόγραμμα της Εκκλησίας και επηρεάστηκαν θετικά ως προσωπικότητες από το μοναδικό πνεύμα που διακατείχε ολόκληρη την Θεολογική Σχολή.

Σύμφωνα με τον καθ. Δεληκωνσταντή -έναν διαπρεπή ακαδημαϊκό καθηγητή-, ο οποίος ακόμη κατοικεί στην Πόλη υπηρετώντας την Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία, το πνεύμα της Χάλκης ήταν πνεύμα δεκτικότητας. “Μου αρέσει να περιγράφω “το πνεύμα της Χάλκης” ως συνδυασμό ακλόνητης πιστότητας στην Παράδοση της Εκκλησίας και ως δεκτικότητα έναντι του κόσμου και εμπιστοσύνη στην δύναμη του διαλόγου”.

Και οι δύο αυτοί απόφοιτοι της Χάλκης υπογράμμισαν το ρόλο της λειτουργικής ζωής στην Θεολογική Σχολή ως στοιχείο διαμορφώσεως του χαρακτήρα καθ’ όλη την εκπαιδευτική τους διαδρομή και πνευματική τους ανάπτυξη. Σύμφωνα με τον κ. Πλένγκα, πρώην αξιωματικό του Ναυτικού και σήμερα διαπρεπή δικηγόρο στην Αθήνα, “Η Χάλκη δεν ήταν ένα απλό σχολείο όπου δίδασκε μαθήματα για έξι ή επτά ώρες την ημέρα. Ήταν ένα σύγχρονο εκκλησιαστικό πεδίο αδερφικής συνύπαρξης

με έναν συνδυασμό μοναστικής και κοσμικής ατμόσφαιρας, συγκρίσιμης με τον στρατό σε όρους αυστηρότητας και πειθαρχίας, αλλά ταυτοχρόνως ομοίας με μοναστήρι του Όρους Άθω. Η Χάλκη μας έδωσε φτερά να τα απλώσουμε στην οικουμένη και να διακονήσουμε τις ανάγκες των ομοπίστων μας και να διατηρήσουμε ομοίως φιλικές σχέσεις με τα μη θρησκεύοντά μας αδέρφια".

Ο διαρκής σύνδεσμος ανάμεσα σε θεωρία και πράξη ενέπνεε ομοίως διδακτικό προσωπικό και σπουδαστές σε ένα θεμέλιο ζωντανής θεολογίας, συνυφαίνοντας την μάθηση της τάξης με ζωή στην κοσμοπολίτικη Βασιλίδα των Πόλεων. **Όπως το περιγράφει ο καθ. Δεληκωνσταντής:** *"Η μοναδικότητά μας στην Χάλκη βρισκόταν στον τρόπο της ζωής, τα προσωπικά συναπαντήματα, της συνύπαρξη Μοναστηριού και Σχολής, ξεκινούσε από τον συνδυασμό θεολογικής σπουδής και λειτουργικής ζωής, κοινής σπουδής και από κοινού τράπεζας, παράδοσης και οικουμενικότητας. Η ζωή μας προόδευε από το στασίδι στο σχολικό θρανίο, από την Εκκλησία στην τάξη, από το αναλόγιο στην βιβλιοθήκη".*

Ο κ. Πλένγκας εγκαρδίως ανακαλούσε την σεβάσμια "ατμόσφαιρα" και "μαθητεία" που η Χάλκη προσέφερε στους σπουδαστές της, ιδιαίτερα μέσω των εκκλησιαστικών ακολουθιών και μιας ζωντανής Ορθοδοξίας. Πριν μάθουν πως να μελετούν τους Πατέρες της Εκκλησίας και θεολογικά κείμενα, "οι σπουδαστές της Χάλκης", σύμφωνα με τον καθ. Δεληκωνσταντή, "διδασκόταν να εντοπίζουν το πλήρωμα της πίστεώς μας και της θεολογίας μέσα στις ακολουθίες, το ράσο, το πετραχείλι, το καντήλι, το κερί, το θυμίαμα, την ψαλμωδία και την γλυκύτητα των προσώπων στις εικόνες".

Για τον τοπικό ελληνορθόδοξο πληθυσμό εντός και πέριξ της Κωνσταντινουπόλεως ο εκπαιδευτικός προγραμματισμός της Χάλκης ήταν επίσης συχνά μια σανίδα σωτηρίας για φτωχότερα ή μη προνομιούχα μέρη της επαρχίας, της οποίας οι τοπικές πόλεις ή χωριά ίσως να μην είχαν λειτουργικό Λύκειο για να υποστηρίξουν σπουδαστές.

Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι ο τωρινός οικουμενικός Πατριάρχης, ο παναγιώτατος Βαρθολομαίος, που σπούδασε και αποφοίτησε από την Χάλκη και ο οποίος, παρά τα πολλαπλά εμπόδια, σημείωσε σημαντική πρόοδο για να αναβιώσει τα ιερά εδάφη της Μονής της Αγίας Τριάδος (συμπεριλαμβανομένων και των προσπαθειών του Αρχιεπισκόπου Αμερικής Ελπιδοφόρου, πρώην μητροπολίτου Προύσας) οργανώνοντας συνόδους, συμπόσια, οικολογικές πρωτοβουλίες και τακτικές συναντήσεις της Αγίας και Ιεράς Συνόδου στην Χάλκη.

Ενώ η Θεολογική Σχολή έχει ταυτοχρόνως άμεση και μοναδική σχέση με το κέντρο της Ορθοδοξίας προσέφερε στην Οικουμένη 330 επισκόπους κατά τα 127 έτη της

λειτουργίας της (από το 1844 ως το 1971). Πληροφορούμαστε από τον αιδ. δρ. Ιωάννη Χρυσαυγή στην εξαίρετή του βιογραφία του Οικουμενικού Πατριάρχου Βαρθολομαίου: Απόστολος και Οραματιστής, που η Χάλκη γαλούχησε “δώδεκα [επισκόπους που] ανέβηκαν στον θρόνο του Οικουμενικού Πατριαρχείου, δύο εξελέγησαν Πατριάρχες Αλεξανδρείας, τρεις έγιναν Πατριάρχες Αντιοχείας, ένας έγινε έξαρχος των Βουλγάρων, τέσσερις χειροτονήθηκαν αρχιεπίσκοποι Αθηνών, [και] ένας έγινε αρχιεπίσκοπος Αλβανίας.”

Χτισμένη στον “Λόφο της Ελπίδος” η Χάλκη δεν ήταν μόνο για την Κωνσταντινούπολη ή το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ήταν – και ακόμη είναι – για την παγκόσμια Ορθοδοξία. Οι πρώην σπουδαστές και τωρινοί απόφοιτοι διαφυλάσσουν τα σοφά λόγια των καθηγητών τους: “Αφουγκραστείτε την φωνή των Πατέρων και τον παλμό των συνανθρώπων μας”. Όπως εξηγεί ο καθ. Δεληκωνσταντής για τους σπουδαστές της Χάλκης δεν ήταν ποτέ απόμακρα τα λόγια του Γρηγορίου του Θεολόγου: “Μην φοβάστε την πρόοδο… να φοβάστε την αποξένωση” (Ομιλία 25, PG35,1224).

Σαν τις πύρινες γλώσσες που εμφανίστηκαν πάνω από τους μαθητές του Χριστού κατά την Πεντηκοστή και όπως το Άγιο Πνεύμα “Το πανταχού παρόν και τα πάντα πληρούν”, η ιδέα, ιστορία και το ήθος της Χάλκης είναι μια άσβεστη φλόγα προς δόξαν Θεού.

Πηγή: gometropolis.org